

SZILÁGY SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja fél hasábig 12 korona.

Nyiltér soronként 75 fillér.

Magánhirdetések meggyezés szerint.

Olvasóinkhoz.

A „Szilágysomlyó” ez évi második számát küldjük olvasóinknak.

Küldjük vele köszönetünket és hálánkat, mindazoknak, akik a lap fennállásához, akár mint munkatársak szellemi támogatásukkal, akár mint annak előfizetői, anyagi segítségükkel hozzájárultak és lehetővé tették, hogy lapunk az 1918-ik új esztendőben immár a XXXVI-ik évfolyamát elérhesse.

Az esztendőnek olyan hosszú sora áll lapunk mögött, hogy elegendőnek tartjuk annak megfutott negyedfél évtizedes múltjára hivatkozva, most is csak azon ígéretünket ujítani meg, hogy lapunk jövőben is ugyanazon célért, Szilágyvármegyének s ebben legelső sorban Szilágysomlyó város és vidékének szellemi és anyagi előhaladásáért fog munkálkodni.

A háborús idők elmúlásáig szorosabb értelemben vett politikai kérdésekkel nem foglalkozunk. Reméljük azonban, hogy nem messze az idő, mikor a teljes sajtószabadság a politikai kérdésekkel való foglalkozást részünkre is lehetővé fogja tenni.

Lapunkat még anyagi áldozatok árán is fenn akarjuk tartani, mert erős meggyőződésünk, hogy arra szükség van és mert munkánkat nem anyagi haszon elérése, hanem a közjó előmozdítása vezeti.

Ezért lapunk előfizetési árát, dacára a minden téren mérhetlen arányban mutatózó óriási drágaságnak, semmivel se emeljük.

Kérjük olvasóinkat, hogy lapunkat ismerőseik körében terjesszék s előfizetéseiket ujítsák meg.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 8 korona.
Félévre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

A „Szilágysomlyó”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes szerkesztő ur!

Alábbi panaszos sorainknak szíves közlését kérjük:

Minthogy városunk képviselő testületében vagy az erkölcsi bátorság hiánya, vagy a nemtörődomség folytán nem akad senki sem, a ki megkérdené, esetleg felelősségre vonó indítványt tenne, hát kérdezzük mi: hogy ki hibájából ázik, rothad

naponként tovább-tovább az épülőfélben levő városház fala, annak felrakott fatetőzete? Tudjuk, hogy háboru van, tudjuk, hogy nehezen szerezhető be az építési anyag; de akkor, mikor a fedélváz már hónapok óta fel van rakva és a befedésre szolgáló Eternit-pala is csomóban hónapok óta ott hever, — mégis mi okozta, hogy a város értékes erdővagyonára letarolásával drága pénzen épített munkákat a megsemmisüléstől nem védik, nem fedik be?

Kérdésünkre a polgármester urtól nem választ, de erélyes intézkedést kérünk a közvagyon megóvására.

Minthogy már benne vagyunk a kérdéstevésben, azt is kérjük a polgármester urtól, miért nem lépteti életbe már a dohányjegyet városunk területén, holott a város képviselő testülete erre határozattal utasította is, — sőt az erre vonatkozó pénzügyi és közigazgatási felsőbb hatóság rendeletét már rég megkapta?

Miért türi, hogy a mindenható nagytrafikos ur és annak kiszolgáló közegei kénye-kedve szerint ossza ki a trafikot, megkülönböztetve még felekezeti szerint is, hogy kinek adjon többet és kit taszítasson ki csendőrszuronnal, ha az egyenlő elbárást követel. Miért türi a polgármester ur tovább az önkényeskedést, a szemérmetlen uzsorát, mit a dohánynál üznek. Ugy kell legyen, hogy polgármester urnak semmi a közönség érdeke, — csak legyen egyeseknek, ha kell, még követválasztást is rendezhetnek belőle, annyi van a hatalmasoknak.

Mondjuk-e tovább! Beszedték a város közönségétől a múlt év tavaszán a tűzifa árát, hogy majd télire a szegény ember így fával bizton ellátva lesz. Mi történt? Sem a pénzünk nem küldték vissza, sem fát nem kaptunk, mi kicsi emberek. Megtörtént, hogy egy polgártársunknak a polgármester ur több mint tizenkétszer tett ígéretet, hogy beküldeti a néhány szekér fáját, de a polgármester ur parancsa úgy látszik, a tűzifát kiszállító közegek előtt nem bír elég súlylyal. Minthogy a város közönsége nagy részével az előre kifizetett tűzifák le nem szállításával igen csunya játék üzetett, a köznek igen nagy szolgálatot tenne polgármester ur, ha bekérné a városgazdától annak jegyzékét, hogy a leszállított tűzifák vajjon a szegény családok nyomorúságán segített-e, avagy a nagy tökéseknek tette meg szolgálatát, lévén ennek módjában jobban jutalmazni. Igen óhajtánók, ha aztán a polgármester ur nem restelné összeállítani a statisztikát, hogy a leszállított — méter fából kapott szegényebb család — méter és a jobb módúak pedig mennyit. Nagy az elkeseredés polgármester ur! A város igájával igen sok szenvedést lehetett volna enyhi-

teni s talán a hősök ligeténél elfoglalt sok fuvar más módon és időben is felhasználható lett volna?

No de elég lesz a panaszból már s ha a polgármester ur ad valamit a közérdekre, szíveleg meg panaszunkat s adjon valamit a közönség érdekeire is.

Több adófizető polgár.

A báboru edző hatásai.*

Irta: Salomon Hugó bécsi egyetemi tanár.

Ha edzésről beszélünk, akkor első sorban ellenállásunk tervszerű fokozását értjük a nedvesség, hideg és szél ellen, tehát főleg ama hülési bajok ellen, melyek a bőrt és lélegező szerveket támadják meg. Tágabb értelemben azonban edzésről a test egyéb szervrendszereiről is lehet szó, így a háboruban főleg a gyomor-bélcsatornáról és az idegrendszerről.

Ha előbb a szűkebb értelemben vett edzésre gondolunk, akkor különbséget kell tennünk a hidegbántalmak és a tulajdonképeni meghülési betegségek között. Hidegbántalmak keletkeznek a test helyi vagy általános nagyobb fokú lehülésénél. Ide tartoznak pl. a helyi, vagy általános fagyások, a háboruban feltűnően gyakorivá lett akut vesegyulladások, melyek keletkezésénél különben még ismeretlen tényezők is közreműködhetnek.

Ezekről oly módon különíthetjük el a meghülési betegségeket, hogy utóbbiaknál nincs jelentékeny melegvesztés, inkább csak alig észrevehető fázás, huzat stb. váltják ki a meghülést. Persze a tételt mégsem lehet úgy megfordítani, hogy az erősebb melegvesztés nem okozhat hülési betegségeket.

Hülési betegségeket főleg a nátha, légesőhurut, a tüdőgyulladás bizonyos fajai, a mandulagyulladás, az izom- és ízületi reuma, az akut bélhurut; az idegrendszert illetőleg a reumatikus arcidegbénulás, más idegek neuralgiái (ischiász stb.)

Arra a kérdésre, hogy egyáltalán van-e meghülés, egyes szerzők nemmel válaszoltak; ezért számos munka foglalkozik a kérdés kísérleti vizsgálatával. A legtöbb kutató azt találta, hogy a baktériumkultúrákkal fertőzött állatok gyorsabban és biztosabban fertőződtek, ha ugyanakkor erősebb meghüléseknek tették ki őket. Bonetani szempontból pedig Aufrecht kimutatta, hogy lehűtések után a kísérleti állatok véredényeiben véralvadékok találhatók, melyeket a keletkező betegségek okának tart. Érdekesebb továbbá Keysser megállapításai, hogy hülési folyamatok után a vér u. n. opsoninjai csökkennek. (Opsoninoknak nevezik a vérfolyadék azon anyagain, melyek a fehér vörsejteknek baktérium-feltevő és megsemmisítő képességét fokozni tudják.) Az emberre vonatkozólag Chodounski Prágában végzett kísérleteket, amennyiben egy 63 éves férfit nagyon erős meghüléseknek tett ki. Pl. közvetlen egy jó meleg fürdő után az illetőt egészen meztelenül egy fél óráig jéghideg légáramlatoknak tette ki anélkül, hogy valaha meghülést tudott volna előidézni.

A Chodounski által a kísérleteiből levont

*) »A Darwin« népszerű természettudományi folyóiratról.

következtetések mégis nagyon ellentmondanak az ősrégi orvosi tapasztalatoknak, hogy t. i. nincsenek hülési betegségek. Igenis kétségtelen, hogy érzékeny emberek hülések következtében megbetegedhetnek és sokszor nem is erős hatások kívánják a meghülést, mert a szervezet védelmi berendezései (a bőr véredényeinek összehúzódása, stb.) nagyon is gyorsan működésbe léphetnek.

Bizonyos azonban a következő: először, hogy a meghülés veszedelmességét mértéktelenül túlozták s az alkalmilag bekövetkező esetekből folytonosan fenyegető veszedelemre következtettek: tulbecsülték azt a tényt is, hogy már kicsiny ingerek is erős hülést válthatnak ki és abba a hibába estek, hogy már csekély légáramlatot, az u. n. „huzatot” is nagyon veszedelmesnek mondták; harmadszor nem vették tudomásul azt a klinikailag bizonyos tapasztalatot, hogy csak a nyugvó test hülhet meg, míg a test mozgás, bizonyára a nyomában járó erősebb melegtermelés miatt, csaknem biztos védelemmel szolgál a meghülés ellen.

Mindent egybefoglalva, a meghülés horderejét nagyon csekélynek vehetjük, összehasonlítva más egyéb fenyegető, bár távol eső veszedelemmel, amilyen pl. egy vasúti szerencsétlenség. Ez a veszedelem is annál inkább csökken, minél jobban edzzük és minél kevésbé hagyjuk elpuhulni magunkat. Minél jobban kiméljük és védjük testünket és bőrünket, annál érzékenyebbé válnak ezek. Ma már számos gyógyintézetben céltudatos és szívesi kúrákat végeznek. Otthoni edzésű legcélszerűbb, ha végtagjainkat és törzsünket egyenként 14 C fokos vízzel szivaccsal lemosunk és szárazra dörzsöljük, vagy mikor az idő megengedi, reggel és este meztelenül légfürdőt veszünk.

Az egészséges ember számára nagyon célszerű módja az edzésnek, ha a hideg időben nem mindjárt a melegebb ruházatot szaporítjuk, hanem a testhőmérsék szabályozását magára a testre bizzuk, mely a véredények megszűkítésével, a melegleadás csökkentésével és a melegtermelés fokozásával segít. Felöltő és szőrmék jók akkor, ha pl. hideg kocsiban utazunk, de nem szabad arra kerülnie, hogy teljesen a ruhadaraboktól függjünk s egész nyugodtan nélkülözhetjük őket, ha élénk mozgással melegítjük föl magunkat.

A gyomor-bélszatórna olyan terület, melynél a kimélet igen sokszor a nagyobb ingerlékenység forrása lesz. A háború edző hatása itt is teljesen bevált. A durvább hadikoszt sok érzékeny embernek erősebb tette a gyomor-bélszatórnáját. Különösen a korpában gazdagabb hadikenyér volt jó hatással az azelőtti finom kenyérről szemben. A régi finom, könnyen oldható és a testnedvek közé könnyen felszívható koszt hatása alatt igen sok ember kapott szék-szorulást, már csak azért is, mert ez a túlfinom koszt alig adott bélsarat és mert csaknem mindenestől felszívódott. A durvább hadikenyér elegendő emészthetetlen maradékot hagy hátra a gyomorban, mely mint bélsár távozhatik el és így sok olyan gyomorbántalmat szüntethet meg, melyek oka a székszorulás. A hadikenyér javára írott egyéb előnyök (nagyobb tápsó és fehérjeteralom stb.) előttem — egyébként vegyes koszt mellett — háttérbe szorulni látszanak annak a fontosságára mellett, hogy a durvább kenyér elősegíti a bélmozgást és így edzi a bélszatórnát. Másodszorban ugyanezt a célt szolgálja nyers gyümölcsök és főzelékek bőséges fogyasztása. Ilyenkor egészen nyugodtan, sőt hasznosan nyelhetünk le bizonyos fölöslegesnek látszó dolgokat, mint pl. a szőlő magját és héját, az alma héját stb.

Különösen nagy megterhelésnek volt kitéve a háborúban az idegrendszer. Azonban az idegrendszerünk megédzésében már előre dolgozott a modern kor az automobiliál, a távbeszélővel, stb., melyek egyeseket tán még idegebbekké tettek, de a tömegnek az idegrendszerét megmozdítják mégis szaporította. Az egyesek számára az idegek megfeszítésének legbiztosabb módja a beszéd józan nyugodtsága és minden szükségtelen gesztusnak kerülése. A gyermekszobai és az étkezési illemszokások is végeredményben azt célozzák, hogy minden fölösleges gesztus elkerültesse és így az idegrendszer nevelődjék. Még nagyobb mértékben érvényesül ez a katonai kiképzés bizonyos szabályainál fegyverforgások, einzelmars, stb.). Ezek a sok-

szor értéktelennek tartott dolgok tehát nemcsak együgyű külsőségeknek ápolása, hanem többé kevésbé céltudatos fegyelmzése az idegrendszernek.

Az idegrendszert nagy mértékben edző játék és sport részben szintén azáltal hatnak, hogy kiküszöböljük a fölösleges gesztusokat, amennyire azt a játékszokások, vagy a játék technikája megkövetelik. Gyakorolják a gyors és céltudatos reagálást a külvilág behatásaira, a veszéllyel szemben higgadtságra és lélekjelenlétre nevelnek. Bizonyos mértékig áll ez a sportnak mindenféle alakjára, még az ártatlan tenniszjátékra, korcsolyázásra, uszásra, vívásra, de még inkább a nehéz atlétikára.

A játékkal és a sporttal szemben a katonai nevelésnek különös jelentősége az idegrendszer edzésének tervszerűsége és szőlesebb körűsége. Ha egészen megszüntetnénk a katonai kiképzést, akkor elvennének valamit a nép edzésének eszközeiből és azt mással kellene pótolni.

Táviratok.

A miniszterelnökségi sajtóirodának a hadi eseményekre vonatkozó és más közérdekű távirati értesítéseit, január hó 7-ikétől, az érkezés sorrendjében a következőkben közöljük:

Budapest, január 7.

(Hivatalos.) Keleti harctér. Fegyverszünet.

Olasz harctér. Lényeges esemény nem történt. A vezérkar főnöke.

Berlin, január 7.

Nyugati harctér. Iperntől keletre állásunk hajlásában és az Arrastól és Peronnestől cambrai felé vezető utak között egyes szakaszokon délután heves tűzérési harcok fejlődtek ki.

Keleti harctér. Semmi ujság.

Macedóniai és olasz arcvonal. A helyzet változatlan. Ludendorff.

Budapest, január 7.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Breszt-Litovszkából január 7-iki kelettel: Az orosz delegáció tagjai ma délelőtt Trockijjal együtt ideértek.

Tegnap a teljes ülésen, amelyen az összes központi hatalmak megbízottai részt vettek, folytatják a tanácskozásokat az ukrainai küldöttséggel.

Budapest, január 8.

(Hivatalos.) Keleti harctér. Fegyverszünet.

Olasz harctér. A Brenta és a Piave között a tűzérési tevékenység élénk volt. A vezérkar főnöke.

Berlin, január 9.

Nyugati harctér. Ruprecht trónörökös hadcsaportja. Flandriában és Cambrailól délnyugatra egyes szakaszok heves tűz alatt állottak. Azokat az angol századokat, amelyek alkonnyatkor Delcourtól keletre támadtak, visszavertük.

Albrecht württembergi herceg hadcsaportja. A Sundganban este élénk tűzérési harc fejlődött, amely nyugodt éjszaka után ma reggel ismét feléledt.

Macedóniai arcvonal. Az Ochrida és Prespa tavak között, a Cserna hajlásában, valamint a Vardar és Doiran tó között a tűzérési tevékenység élénk volt. Német vadászok felderítő előretörést intéztek az olaszoktól védelmezett állások ellen. A Prespa tótól nyugatra is számos franciát fogtak el.

A magyar Távirati Iroda jelenti Breszt-Litovszkából január 8-án: Taalet pasa nagyvezér tegnap este Breszt-Litovszkba érkezett.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Használjunk hadisegély-bélyegeket.**

— **Halálozások.** Kenessey Béla, az erdélyi ref. egyház püspöke, 10 évi püspöksége után, január hó 8-án Kolozsváron elhunyt. Temetése szombaton délelőtt lesz.

Kossuth Lajos Tódor, Kossuth Lajos kisebbik fia, Milanóban 73 éves korában elhunyt.

— **Berendelés.** A földmivelésügyi miniszter Buchwein Béla gazdasági felügyelőt ideiglenesen a földmivelésügyi miniszteriumba rendelte be.

— **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Cziple Sándor dr. zilahi kir. járásbíró-sági jegyzőt a zilahi kir. törvényszékhez helyezte át.

— **Anyakönyvi kinevezés.** A holügyminiszter a zilahi állami anyakönyvi kerületbe Halmágyi Albert polgármestert anyakönyvvezetővé, Biró István tanácsost pedig anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

— **Áthelyezés** A m. kir. posta- és táviratigazgatóság Terge László szilágyosmlyói I. oszt. pénztári kezelőt a nyiregyházi posta- és táviratigazgatósághoz helyezte át és segédtisztte nevezte ki.

— **Műkedvelői előadás.** A szilágyosmlyói Műkedvelő-társulat hosszabb hallgatás után legközelebb ismét életjelt ad magáról. Előadják február hó 9-én Géczy István népszínművét, a „Gyimesi vadvirág”-ot. A próbák már legközelebb megkezdődnek. Az előadás tiszta jövedelme jótékony célra fordíttatik.

— **Teaestély.** A Kaszinó helyiségében január hó 12-én este teaestély lesz, melyre a Kaszinó tagjait családjaikkal és ismerőseikkel szívesen látják.

— **A király ajándéka.** IV. Károly ő császári és apostoli királyi felsége kabinet-irodája utján Zifcsák György hármaspataki lakosnak, mint 7 hadbavonult fia atyjának magánpénztárából 500 korena pénzádományt, valamint emlékjelül nevének kezdőbetűjével díszített órát ajándékozott. A királyi ajándék főispánunk utján a szilágyosmlyói járás főszolgabírájának lett kiadva, hogy azt az érdekeltnak ünnepélyesen adja át. Nagy Gyula járási főszolgabíró ezen megbízás folytán 1917. évi december hó 29-ikén Hármaspatak község képviselőtestületét és előjáróságát, úgy a halmosdi kör többi községeinek szintén képviselő testületét, előjáróit és összes intelligenciáját Halmosd községében a körjegyzői irodahelyiség nagytermében Zifcsák Györggyel egyetemben meghíván, a királyi ajándékát hazafias beszéd kíséretében adta át Zifcsák Györgynek, — felemlítve, hogy azt, amennyire pillanatnyi szükségletei lennének, annak enyhítésére használja fel, a többi pedig, ha teheti, gyümölcsözőleg kezelje s abból egy bizonyos részt mind a 7 fiának, ha életben maradnak és haza jönnek, mint a királyi ajándékát adja át, hogy azok a fiuk, akik messze idegenben hazájukért és királyukért harcolnak, tudomást szerezzenek arról, hazajövetelük után, hogy a magyar király az ő öreg apjukról, míg ők idehaza nem voltak, szükségben és szegénységben élt, nem feledkezett meg, hanem pénzbeli adományt adott, amiből az ő gondos apjuk emlékként még nekik is tett félre. Ezen királyi adomány nem is ért érdemtelen embert, mert Zifcsák György magas korára, testi bénaságára és kevés vagyonára való tekintettel, mint a hazának igaz hű fia nehéz viszonyok közt élve, nem panaszkodott soha, hanem teljesítette mindazon köteleességeket, melyre ő szerény körbe elhiva és kötelezve volt. A királyi kegy ennek az egyeztető hármaspataki faragó munkás embernek ajtaja előtt jelent meg, adott vigaszt neki és segélyt, hogy blzva bizhasson tovább is, mert Magyarországnak s a hazának összes honpolgárai nehéz viszonyok közt is mindig föltárlhatják a legalkotmányosabb uralkodó elismerését és segélyét. Az összegyűlt lakosság a királyi ténynek ily magasztos megnyilatkozását megilletődve és hódolatelteljesen vette tudomásul. A király többszörös éljenzése után Zifcsák

György elérkezéskor keresetlen szavaival köszönte meg az ajándékot s kérte a járási főszolgabíró, hogy alattvalói mély hódolatát s alázatos köszönetét a legmagasabb helyre juttassa.

— **VII-ik hadikölcsönjegyzés Szilágyosomlyón.** Városunkban az 1917. év november és december havában a VII-ik magyar hadikölcsönre következő jegyzések történtek: A Szilágyosági Gazdák Bankjánál készpénzben 33,000 kor., — a Középszolnokmegye Zilahi Tarékpénztár R. T. Fióktintézeténél takp. betétekből 11,800 K, — készpénzben 44,700 K, — a Közgazdasági Banknál takp. betétekből 32,500 K, — készpénzben 313,550 K, — Szilágyvármegyei Keresked. és Iparbanknál készpénzben 95,300 K, — a Krasznamegyei Takarékpénztárnál takarékp. betétekből 24,700 K, — készpénzben 250,300 K, — a Silvánia hitelintézeténél takp. betétekből 30,700 K, — készpénzben 40,000 K, — az Oszlák-Magyar Bank fióktintézeténél készpénzben 143,600 K, — Gazdák és Iparosok Hitelszövetkezeténél takp. betétekből 25,350 K, — készpénzben 35,850 K, — a M. Kir. Postatakarékpénztárnál takp. betétekből 250 K, készpénzben 37,500 K, — a Fonciére Biztosító Társaságnál 287,300 K, — az Első Magyar Általános Biztosító társaságnál 32,000 K, — a Generali Biztosító társaságnál 6000 K. — A hadikölcsön jegyzés összege a VII-ik Hadikölcsönre 1.410,650 K, azaz Egy millió négyszázötvenhatszázötven korona.

— **A szőlőtörkölynek és borseprőnek** a központi szeszfeldők által leendő beváltására a pénzügyminisztérium az 1917. évi december 25-ére kitűzött határidőt az 1918. január hó 31-éig hosszabbította meg.

— **Milyen tartalmu csomagokat nem lehet postán külföldre küldeni?** A magyar szent korona országainak területén kívül fekvő helyekre a fennálló kiviteli tilalmak értelmében nem szabad kiszállítani a következő élelmiszereket: Mindennemű buza-, rozs-, árpa-, zab- és tengerisültet. 2. Mindennemű szalonna, hajt, zsir és sertéshúst. 3. Babot, lencsét, borsót. 4. Kávé és gyarmati teát, valamint semmiféle frankkávét. 5. Mesószappant és mosóport. 6. Paprikát sem nyers, szárított, sem őrölt állapotban. 7. Burgonyát. 8. Aszalt szilvát, szilvaizt. 9. Gummianyagot. 10. Állati és növényi zsírt, bármilyen olajat. 11. Lóhermagot. Aki a fenti tartalmu csomagot hamis tartalomnyilvánítással postára ad, kihágást követ el és 15 napig terjedő elzárással s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető, azenkívül a tilalom ellenére postára feladott árut a törvény értelmében elkobozzák.

— **A hetedik hadikölcsön országos eredménye** még teljes pontossággal nincs megállapítva, de annyi kétségtelen, hogy a három milliárdot meghaladja. Ezzel szemben az első hadikölcsön 1175, a második 1132, a harmadik 1985, a negyedik 1930, az ötödik 2356, és a hatodik 2550 milliót eredményezett. Az állam hadikölcsön-adóssága tehát összesen 14,127 millió.

— **Takarmányneműekért beadandó kérvények.** Felbivjuk az érdeklődő közönséget, hogy takarmányneműek iránti kérvényével sohase forduljon közvetlenül a földmivélségi minisztériumhoz, vagy a Takarmányforgalmi Részvénytársasághoz, mert ezáltal az elintézés késedelmet szenved. Onnan ugyanis a kérvényeket a vármegyei takarmányozást intéző bizottsághoz küldik vissza, amely huza-vona legkevesebb 2 heti időt jelent. Az eljárás tehát a következő: a gazda igazoltassa a községi előjárósággal, hogy hány állatja van, mennyi a takarmánykészlete és mennyit kér: aztán az

igazolt kérvényt a vármegyei takarmányozást intéző bizottsághoz címezve adja be a főszolgabíróhoz.

— **Cukorkészítés otthon.** Frey Lajos vegyész nagyobb figyelmet érdemlő levelet intézett a „Pesti Hírlap” szerkesztőségéhez, amelyben arról van szó, hogy a cukorkészítés, aránylag könnyű módon, a magánháztartásokban eszközölhető. És ha azok, akiknek egy kis földjük, vagy kertjük van, ráadják magukat arra, hogy a cukrot házilag állítsák elő, a mindinkább emelkedő cukornomoruság véget fog érni s a falusiak is megédesíthetik ételeiket. Ha most már tekintetbe vesszük, hogy az ország nagy cukorgyárai még a háború után sem lesznek abban a helyzetben, hogy a folyton növekvő szükségletet kielégítsék, bizonyára nem fog ártani, ha azok, akiknek alkalmuk nyílik arra, hogy cukorrépát termeszthetnek, vagy ilyen répát beszerezhetnek, ráadják magukat arra, hogy Frey tanácsát megfogadják és magukat nyerscukorral, helyesebben szólva cukorsziruppal ellássák. Ami a készítés módját illeti, az a következő. A cukorszükségletnek megfelelő földterületet lehetőleg jól megtrágyazzák, tizenkét centiméter mélyen fölshánták, vagy fölshánták s abba répamagot vessenek. Összel, vagyis október folyamán, amikor a répában a cukorképződés befejeződik, a répát a földből ki kell szedni, levágva egészen zöld végéig. Mielőtt fölhasználnák, surelőkefével tökéletesen tisztára kell mosni. Az ily módon megtisztított répát tökgyalun, vagy közönséges konyharezselőn megreszeljük és a megreszelt részre annyi forróvizet öntünk, hogy az éppen befődjön. Félórás keverés után a cukor kilogozódik, amikor is ritka szűrőfázékon jól keresztül nyomjuk, ami által az ugynevezett cukorlét megkapjuk. Ezt a levet valamelyes konyhadényben tetszés szerinti sűrűségű szirupra befőzzük, vagy finomra tört csontszépen áttörjük. Az ily módon nyert cukrot éveken át el lehet tartani és az az anyag teljesen megfelel a most forgalomban levő nyerscukornak. Főzésre, sütésre elsőrendű, de alkalmas a kávé és a tea édesítésére is, amint hogy befőzöttéket is lehet vele készíteni. Száz kiló répából körülbelül huszonöt kiló szirupot főzhetünk. Harminc négyesögöl föld pedig megterem száz kilót. Végül jegyzim meg a recept ajánlója, hogy a föl nem használt hulladék mint takarmány értékesíthető, de besavanyítva étkezésre is alkalmas. Ha ez a módszer csakugyan megfelelő, amint hogy az, az esetben azok, akik hasznát veszik, bőven előláthatják magukat kecka-, vagy süvegcsukrot helyettesítő sziruppal és minden cukornomoruságtól mentesek lesznek.

— **A „Darwin”,** dr. Fülöp Zsigmond népszerű természettudományi folyóiratának január 1-iki száma is a szokott érdekes és változatos tartalommal jelent meg, melyből kiemeljük a következő cikkeket. Fabre: Téli élet a darázs-fészekben. Lóráy Imre: Hogyan látunk? Dr. Gáspár Lajos: Radioaktivitás és szív működés. B. Schwimmer Rózsa: A Ford automobilgyára. Különfélék: A rövidlátás keletkezése. A hó mint légtisztító. Kezdődő új jégkorszak. Bosphorus és Dardanellák. stb. A kitűnő folyóirat előfizetési ára fél évre 7 korona. Mutatványszámokat szívesen küld a kiadóhivatal, Budapest, Andrassy-ut 60.

— **A „Vasárnapi Ujság”** január 6-iki száma két új regény közlését kezdi: az egyik Szemere György „Egy falusi kisasszony története” című legújabb műve, a magyar vidéki élet pompásan rajzolt képeivel, a másik Arnold Bennet, a híres angol író „A kópé” című műve, a modern angol regény egyik remeke. A szám képei szenzációs részleteket adnak a breszt-litovszki béketárgyalásról, köztük az a történelmi jelenet, mikor Lipót bajor herceg aláírja a fegyverszüneti szerződést. Más képsorozat

Székely Bertalan rajzainak kiállítását és a Szépművészeti Múzeum más új szerzeményeit mutatja be. Szépirodalmi olvasmányok: Balázs Sándor novellája. Sajó Sándor verse, Szöllősi Zsigmond tárcája. Egyéb közlemények: képek az olasz harctérről, az újévi postaforgalomról Budapesten s a rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 10 korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, fél-évre 2 korona 40 fillér.

— **A huszonöt éves „Magyarország.”** Teljes függetlenségünk kivívása s a nemzeti demokrata állam kiépítése: ezzel a rövid programmal állott az ország népe elé 1883. őszén a magyar hírlapirodalom gyorsan erőre kapott hajtása, a „Magyarország.” Friss, energikus volt a hang, amelyen megszólalt, újszerű, modern a tartalmi elrendezése, a megjelenésének idejével — hogy már az esti órákban közli az elmúlt nap eseményeinek egész anyagát — iskolát csinál és példát statuál azzal, hogyan kell becsülettel megmaradni az egyenes uton, a rövid szavakba sűrített, de mily sokat magában foglaló program mellett. Pártok és kormányok jöttek és buktak, 25 év múlt el a legújabb kor történetéből s a „Magyarország”, amelynek Lovász Márton dr. orsz. képviselő, a függetlenségi magyar politika előharcosa a főszerkesztője és Magyar Elek a felelős szerkesztője, törhetlen erővel halad ma is a magyarság boldogulásáért küzdők első sorában. A független, a maga népének jogát, szellemi és anyagi javakat biztosító Magyarország volt az ideáljuk, a „Magyarország” megalakítóinak s ennek az eszmének a szolgálatában állanak ma is e nagy lapvállalat vezérei és közkatonaí egyaránt. Ez a vezetőeszmé az irányítója ebben az ujságban mindennek, politikának és szépirodalomnak, ezért küdenek hasábjain az ország első publicistái, írói, költői és ujságírói. A lobogó nemzeti érzés, az őszinte demokrata szellem szerezte meg a „Magyarország”-nak, 25 év harcainak sok fényes diadalát, segítette át az akadályokon, amiket nyílt és alattomos ellenségek gördítettek elébe s juttatta el egyik sarkalatos programjának, az általános választói jognak megvalósulásához. Az első negyedszázad végén a választói jog a „Magyarország” küzdelmének mértékőve. De éppen olyan lélekemelő a „Magyarország”-nak küzdelme a béke érdekében. Az intézményes, a döntőbírássággal és a lefegyverzéssel biztosított tartós békének lobogóját a „Magyarország” bontotta ki a magyar publicisztikában és már is megérte azt a nagy elégtételt, hogy ez a nagy eszmé a hivatalos külpolitika vezető elvévé lőn. A Magyarország előfizetési ára egész évre 56 K, fél évre 28 K negyed évre 14 K, 1 hóra 5 korona.

Legujabb!

Budapest, január 9.

(Hivatalos.) Keleti harctér. Fegyverszünet.

Olasz harctér: Kedvezőtlen látási viszonyok következtében a harci tevékenység csupán egyes tűzrajtaütésekre szorítkozott. A vezérkar főnöke.

Berlin, január 9.

Nyugati harctér. Ruprecht bajor trónörökös hadseregét Angol felderítő osztagok erős tüzelés védelme alatt előretörték a Honhousér déli szegélye ellen. A bösiingi vasutvonal mentén néhány század támadást intézett ellenünk, de vonalainkat nem tudta elérni, tüzünkben súlyos veszteségeket szenvedett. Ludendorff.

STERNBERG BESZÉLŐGÉPEI
a legjobbak!
Budapest, VII., Rákóczi-ut 60., saját palota.

Tölcséres, kitűnő hang, legújabb rendszerű . . . K 150.—
Újtálalmányu tölcsérnélküli „Etofon” beszélőgép becsukható tetővel a legtökéletesebb . . . K 300.—
Rendelésnél a pénz előre beküldendő.

— **Adományok.** A szilágyosomlyói Jótékony Nőegylet által szegény iskolás gyermekek karácsonyi felsegélésére céljából indított gyűjtés eredményét az alábbiakban közöljük: Balta Lili, Gyöngyössy Irénke. Lázár Matyi és Schönstein Margit gyűjtőívén a következő adományok gyűltek be: Péchufalusi Péchy Imréné 80 K, Krasznamegyei takarékpénziár 20 K, Donogány János, berei Bartha Endréné, dr. Mártonffy Bogdáné, dr. Nádudvary Jenőné 10—10 K, dr. Boiláné 6 K, Frankovits Ignátz, Fischer, dr. Keller, dr. Láng Jakabné, Stern Testvérek, Kóródy Zoltánné, Jenei Viktor, Brandt József, V. Balás Pál, Merza Jenőné, N. N. N. M., Lőwbeerné, Szilágyási Gazdák Bankja, Silvania, Osztrák-Magyar Bank, Középszoleokmegyei takp., Simay Miklósné 5—5 K, Alsó Béla, Goldglancz Lajos, V. Balás Zsigmondné, Szaploneczay Sándorné, Csengeri, dr. Markovits Jakabné, dr. Berényi Dezsőné, Balta Zoltán, Balta Gyula, özv. Józsa Györgyné, özv. Farkas Istvánné, Dombay Kálmán, Muzsaj Jánosné, Wieserné 4—4 K, Prodáné, N. N., dr. Veiszné, Brüll Zsigmond 3—3 K, N. N., Brüller Kálmán, Madár Jánosné, Schweigerné, Hermanné, Papp Felicián, Bölöni Sándorné, N. N., N. N., Szabó Györgyné, Kreli Bella, Krizsán Gyuláné, Szekeres Elekné, Seprenyiné, Rachmuthné, Kiss Sándor, Alsó Béláné, Pataky József, özv. Hercz Józsefné, Barbolovits Virgíne, Krizsán Mariska, Halmágyi Lászlóné, Aszalay Sándorné, Jakabos Gergelyné, Szalavetz Inci, Cseh Irénke, Nagy Erzsébet, N. N., Keller Mórné, Ruszka Ignácné 2—2 K, Frankovits Sándor, Nussbaum Abraham, Kohn Adolfné, özv. Józsa Gyuláné, Ullmann, Goldglanc Jónásné, Lénárt Sándor, özv. Szép Miklósné, Ujfalvi Anna, Alsó Béláné 3—3 K, Moskovits, Csernece, ifj. Faragó Sándorné, Keller Mórné, Salamon Márton, Goldglanc Mór, N. N., Nussbaum Albert, Mátyás Ferencné, Kőmives Vencelné, Kethely István, Nagy Gyuláné, ifj. Gassner Károlyné, Jancsó Olga, Balta Elemérné, Salamon Áron, özv. Lázár Ödönne, Bogdán Istvánné, Kállai Ferenc, József Eliás, Csizsérné, Zsigmond Károly, Faragó Sándorné, Lukátsfy Ödönne, Gyöngyössy Ferencné, Handleryné, Fetzner János, Kiss Zoltánné, Sámuel Sándorné, Sinia Mechel, Berger Adolfné, Demjén Margit, Donogány Gergelyné, Brüll Sámuel, Sziszek Sándorné, Weisz Aronné, Bardocz Lajosné, Barna Józsefné, özv. Páskuj Józsefné, Schönstein János, Nedeczkyne, Farkas Ödönne, Smeták János, Thordayné, Farmati Istvánné, Tóth Györgyné, Odor Lajosné, Máthé Lászlóné, Szabó Ferencné, dr. Ajtai Endréné, Nemes Károlyné, Frúhaufné, Schwarcz Miklósné, Szabó Istvánné, Sírág V. Péter, N. N., Deleu Cassiusné 2—2 K, N. N. 150 K, N. N., N. N., Keller Izsó, Kulcsár Lné, Weinberger, Schlésinger Adolfné, N. N., N. N., Szilágyi Malvin, Oraveczné, Szabó Károly, Némethy Zsigmond, Büchlerné, Madarásné, Kovácsné, N. N., N. N., Dobos Lajosné, Szarvadi, Stern Lujza, Freimann, Mózes Hermanné, Farmati Jné, özv. Bartha Kálmánné, özv. Gaszner Károlyné, N. N., Sugatagi Ödönne, Fazekas Gyula, Czeislerné, Száva Mártonné, Mózesné, Gyurkóné, Weiszné, Brüll, Militzer, Rosenberger, N. N., Grünbergerné, özv. Páskuj Istvánné, Szilágyi Berta és Laci, Hersli Józsefné, Kádár Józsefné, Simon Gergelyné, Baloghne, Benkéné, Janesovics Andrásné, Vársárhelyiné, Tyuskayné, Sziszik Ferencné, Szabó Józsefné, Gelinek Józsefné, Rigóné, N. N., Meszesánné, N. N., N. N., Szénássy Zoltánné, Szántó Etel, özv. Ajtayné, N. N., N. N., Schlecht Lajosné, Hirsch Sné, özv. Bethlen Jenőné, Merk János, Farkas Ferencné, I. R. M. Hermann Rezsín, Mandel Teréz, dr. Zsigmondy Ernő, Ligeti Ödönne, Simonekné, Tatay Sándorné, Buriánné, Gross Gézánné, Dobozy Mihályné, ifj. Brüll Sámuelné, Hrubicskóné, Klauz Ibolya, Puskásné, Balla Mihály, Aszalay Józsefné, Quentner B., Borsiczky Lenke, Marmorsteinné, Szentkirályiné, N. N., Marossy Aranka, Magyar Kálmán 1—1 K, N. 61 fill. N. N., Rosenbergné, N. N. 60—60 fill. N. N., N. N., N. N., Herzfeld Eliásné, N. N. 50—50 fill. Pap Iván, Salamonné, Jakab Jánosné 40—40 fill. N. N., Orosz Simonné 20—20 fillér. Ugy a nemeslelkű adakozók, valamint a gyűjtéssel, ezzel a nagy feladattal foglalkozott hölgyek fogadják jótékony egyetünk leghálásabb köszönetét. Az a számtalan, lehullott könyvecske, mely a szegény didergő gyermekek szeméből hullott, teremje meg az Ég bő áldását a nemes szívű adakozók részére. Áruhiány miatt a segélykiosztás karácsonyról elkészt, így csak a szűnődő leteltével, január első felében fog az állami elemi iskola helyiségében megtartatni, melyre az érdeklődő közönséget meghívja özv. berei Bartha Endréné, elnökne.

— **Újság és naptár nélkül** ma már intelligens ember nem élhet. Felhívjuk az olvasóközönség figyelmét a most 40-ik évfolyamába lépő Pesti Hírlapra, a magyar demokrácia anynyira kedvelt független politikai napilapjára, amely immár 28-ik éve látja el rendes előfizet

tőt a minden háztartásban nélkülözhetetlen naptárral. A Pesti Hírlap naptára az 1918-ik évre válogatott szépirodalmi közlemények mellett sok közhasznú tudnivalót tartalmaz aktuális képekkel és a világháború egyévi megvilágító térképpel. Aki a Pesti Hírlapra egy negyedévre előfizet (13 koronával), az ingyen és bérmentve kapja meg ezt a nélkülözhetetlen könyvet.

Eladó egy 3 járatu üzemből levő **gőzmalom** és egy 14 lóerős, teljesen felszerelt, utrakész **automobil**. Benzin is kapható. — Társat keresünk egy 4 járatu turbinás modern **vizimalom** és 60 hold prima föld bérletéhez 10,000 koronával.

Bölöni Testvérek,
Tasnád. (Szilágymegye.)

HENRI BARBUSSE:

TÜZ (LE FEU)
clmü Gonjourt-díjat nyert BÉKEREGÉNYE.
Fordította: LENDVAY ISTVÁN.

ÁRA: **10 KOR.**

A háborús Franciaország a tavasszal olyan irodalmi eseménytől volt hangos, amely a hullámai néhány hét alatt a világtengerek partjáiig és az óceánon át Amerikáig is kivetett. A Figaró egyik munkatársa, Barbusse Henry Tűz (Le Feu) című, ragyogó tollal írt pompás regényével megnyerte a Goncourt-díjat: néhány nap alatt Barbusse nevét fölkapta Páris, a könyvből máig ötszáz ezer példánynál több van forgalomban. Akik olvasták — írók, műbírák és főként a nagyközönség — nem tudták, hogy végtelen elragadtatásuk vagy az író megvesztegetően lebilincselő meséje teszi-e, de annyi bizonyos, hogy másodszor is kézbe vették és remegő izgalomban olvasták el újra. A nagy francia mesemondók emléke, Maupassant szellemessége és Anatole France mélysége támadt fel a Tűzben, amely eddig az eredeti francia kiadásban is alig tudott átjutni a mi határainkon. Kapható minden könyvkereskedésben. A Nap kiadóhivatalában, VI., Teréz-körút 5. Rendeléseknél tessék okvetlenül megjelölni, hogy a „Lendvay István által fordított” kiadást küldjék.

Éteccsavat

vegytisztát, 5—10 Kl. postacsomagokban szállít 5—6

Tauber-cég Budapest,
Aggteleki-utca 4.

Hirdetések

A „Szilágyosomlyó” részére jutányos áron vétetnek fel.

„FOTÓ”
FÉNYKÉPÉSZETI
SZAKÜZLET BUDAPEST
RÁKÓCZI-ÚT 80.
NAGYBAN - KICSINYBEN.

Tessék próbarendelést eszközölni

Vidékre gyors és pontos kiszolgálás.

GAMBRINUS
CAFFE RESTAURANT
BUDAPEST, VII. ÉRZSÉBET-KÖRÚT 27.
DEUTYANES ESTE-KATONAZENE-HANGVERSENY
Vidékiek találkozó helye.

Hanglemezeket,

lejátszottakat, vagy
töröttket cserél,
vagy készpénzért
is vesz

Wagner

„Hangszerkirály”

országsszerte elismert
elsőrendű magyar
hangszer- és beszélő-
gépek áruháza

13—

BUDAPEST,
VIII., József-körút 15/v.
Fióküzlet: IX., Ráday-utca 18.

„MODIANO-CLUBSPECIALITÉ”

SODORNI VALÓ SZIVARKAPAPIRRAK ÁRA

ma
1 KÖNYVEOSKÉBEN 60 LAP VAN. 30 fillér
Minden könyvecskén rajta van a védjegy

és a gyáros aláírása

S. Modiano